

PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH PLB PUSZCZA PISKA

SPOTKANIE 1
2012.09.04

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

CO TO JEST SIEĆ NATURA 2000?

- Dyrektywa w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywa Ptasia) (tekst pierwotny: 79/409/EWG z 1979 r.; tekst jednolity: 2009/147/WE z 2009 r.)
- Dyrektywa w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa) (92/43/EWG z 1992 r. z późniejszymi zmianami)
- Łącznie dyrektywy te stanowią podstawę tworzenia sieci Natura 2000

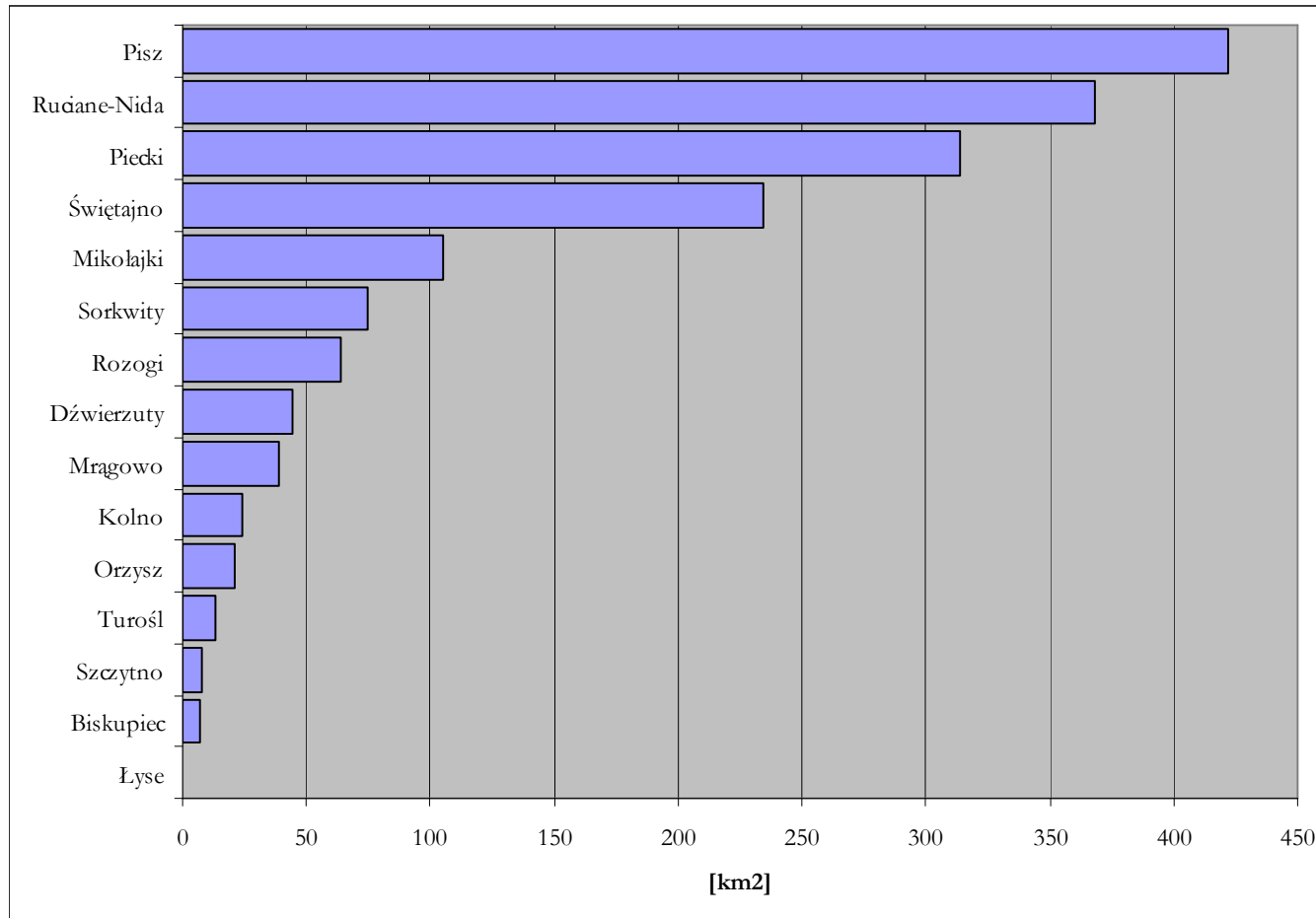
N2000 - GŁÓWNE ZAŁOŻENIA I ZASADY

- **Założenie: Wyisłki ochronne w skali Europy skupić na tych obszarach, które dla zagrożonych gatunków i siedlisk są najważniejsze (większa efektywność działań)**
- **Główne zasady:**
 - **Obszary ważne dla określonych gatunków/siedlisk wyznaczyć na podstawie kryteriów reprezentatywności i objąć ochroną prawną**
 - **W wyznaczonych obszarach:**
 - **Poddawać ocenie oddziaływania na N2000 wszystkie przedsięwzięcia**
 - **Wszelkie wątpliwości dotyczące oddziaływań rozstrzygać na niekorzyść przedsięwzięć (zasada przeczorności/ostrożności)**
 - **Zapobiegać wszelkim pogorszeniom stanu siedlisk/populacji**
 - **Podejmować działania zapewniające „właściwy stan ochrony” siedlisk/populacji**

OSOP Puszcza Piska

- **Utworzony rozporządzeniem Ministra Środowiska w 2004 r.**
- **Około 1738 km² w trzech województwach**
- **Pogranicze Mazur i Kurpiowszczyzny**
- **Pogranicze pojezierzy i równin sandrowych**
- **Lasy – 62%**
- **Trwałe użytki zielone – 13%**
- **Wody – 11%**
- **Grunty orne – 9%**
- **Bagna – 1%**
- **Zabudowa – 2%**
- **Inne – 2%**

OSOP Puszcza Piska

PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH

- Podstawa prawna:
 - Ustawa z dnia 16 kwietnia 2008 r. o ochronie przyrody
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000
- Status prawny: akt prawa miejscowego, ale nie może zawierać powszechnych zakazów i nakazów, a jedynie określać działania do wykonania przez określone podmioty

PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH

- Zakres i struktura:
 - Ustalenie terenu objętego PZO
 - Ustalenie przedmiotów ochrony
 - Ustalenie instytucji kluczowych dla zarządzania/gospodarowania obszarem
 - Zebranie istniejących materiałów, w tym o strukturze własności, użytkowaniu gruntów, planach/programach/projektach dotyczących obszaru

PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH

- Zakres i struktura (c.d.):
 - Stan przedmiotów ochrony
 - Zagrożenia
 - Cele działań ochronnych
 - Działania ochronne, w tym:
 - Ochrona czynna,
 - Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania
 - Monitoring realizacji działań ochronnych
 - Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony
 - Zwiększanie powierzchni siedlisk/ siedlisk gatunków będących przedmiotem ochrony

PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH

- Zakres i struktura (c.d.):
 - Monitoring stanu przedmiotów ochrony
 - Wskazania do dokumentów planistycznych
 - Przesłanki do sporządzenia planu ochrony
 - Weryfikacja Standardowego Formularza Danych i granic obszaru

Finansowanie realizacji PZO

- *Art. 36 ust. 3 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:*
 - „Jeżeli działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka lub rybicka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na którym nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, regionalny dyrektor ochrony środowiska może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposoby i terminy ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności, a także wartość rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń”.

Finansowanie realizacji PZO

- Na zwrot kosztów dostosowania działalności do wymogów ochrony PZO nie mogą liczyć:
 - Lasy Państwowe
 - dzierżawcy jezior i gruntów rolnych stanowiących własność Skarbu Państwa
 - mogą liczyć rolnicy, którzy realizują programy rolnośrodowiskowe
- Zawarcie przez RDOŚ umów z ewentualnymi innymi podmiotami, które będą musiały dostosować swoją działalność do wymogów ochrony PZO, nie jest obligatoryjne

Finansowanie realizacji PZO

- Powyższe ograniczenia odnoszą się tylko do kosztów dostosowywania działalności gospodarczej, rolnej, leśnej, łowieckiej lub rybackiej, a nie do kosztów działań o charakterze stricte ochronnym (ochrony czynnej)
- Art..39 Ustawy o ochronie przyrody:
 - „Koszty związane z wdrożeniem i funkcjonowaniem sieci obszarów Natura 2000 w zakresie nieobjętym finansowaniem przez Wspólnotę są finansowane z budżetu państwa, a także z budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.”

PRZEDMIOTY OCHRONY

- CO TO JEST PRZEDMIOT OCHRONY
 - Podstawa prawna: Rozporządzenie MŚ z 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000
 - W przypadku SOOS przedmiotami ochrony mogą być siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i gatunki roślin i zwierząt (innych niż ptaki) z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej
 - W przypadku OSOP przedmiotami ochrony mogą być gatunki ptaków z Załącznika 2 Rozporządzenia MŚ z dnia 12 stycznia 2011 r. (360 gatunków, w tym zięba)

PRZEDMIOTY OCHRONY (OSOP)

- Kryteria uznania za przedmiot ochrony:
 - > 1% krajowej populacji lęgowej gatunku
 - > 1% przelotnej populacji gatunku
 - > 20 000 osobników gatunków wodno-błotnych podczas wędrówek lub zimowania
 - >5000 bocianów lub >3000 żurawi lub >3000 ptaków drapieżnych podczas wędrówek
 - obszar jest 1 z 10 największych krajowych obszarów gniazdowania gatunku zagrożonego w UE
 - w obszarze gniazduje gatunek zagrożony w skali światowej

PRZEDMIOTY OCHRONY

OSOP PUSZCZA PISKA

- **bąk** *Botaurus stellaris* (0,8-1,5% populacji krajowej)
- **trzmiełojad** *Pernis apivorus* (2,3-5,0%)
- **kania czarna** *Milvus migrans* (3,0-4,7%)
- **bielik** *Haliaeetus albicilla* (4,6-5,5%)
- **orlik krzykliwy** *Aquila pomarina* (4,0-5,0%)
- **rybołów** *Pandion haliaeetus* (8,0-10,0%)
- **kropiatka** *Porzana porzana* (1,1-2,4%)
- **zielonka** *Porzana parva* (1,4-4,2%)
- **derkacz** *Crex crex* (1,6-2,7%)
- **żuraw** *Grus grus* (3,2-5,0%)
- **puchacz** *Bubo bubo* (1,5-2,8%)
- **włochatka** *Aegolius funereus* (5,0-8,0%)
- **lelek** *Caprimulgus europaeus* (2,5-5,0%)
- **dzięcioł czarny** *Dryocopus martius* (0,9-2,0%)
- **cietrzew** *Tetrao tetrix* (pod koniec XX w. ok. 10% krajowej populacji (być może szacunek łączny dla Puszczy Piskiej i Poligonu Orzysz), do niedawna jedna z 10 największych krajowych ostoi gatunku zagrożonego w całej UE poza Skandynawią; ze względu na bardzo szybki zanik cietrzewia w OSOP oraz w skali kraju trudno powiedzieć, czy dane te są aktualne, a nawet, czy gatunek ten jest jeszcze obecny w Puszczy Piskiej).

Bąk *Botaurus stellaris*

(fot. Marek Szczepanek)

- Tereny lęgowe: rozległe i gęste trzcinowiska nad jeziorami, stawami, na bagnach, rozlewiskach itp.
- Żerowiska: jw.
- Pokarm: drobne ryby, płazy, mięczaki, owady itp.
- Zimowiska: Europa zachodnia
- Populacja w PLB: 40 - 60 m
- Udział w populacji krajowej: 0,8-1,5%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - j. Śniardwy, Warnoły,
Bełdany, Zyzdrój W.
Białoławki, Pogubie Wielkie
Mokre, Kołowin, Białe, Dłużec

Bąk *Botaurus stellaris* c.d.

- **Stan ochrony gatunku w OSOP:**
 - Populacja: FV
 - Siedlisko: FV
 - Szanse zachowania gatunku: U1 (główny powód: niszczenie trzcinowisk)
 - Ogółem: U1
- **Zagrożenia:**
 - Niszczenie trzcinowisk (porty, pomosty, kąpieliska, cumowanie w trzcinach)
 - Penetracja brzegów jezior
 - Wykaszanie trzcinowisk
 - Kolizje (napowietrzne linie elektroenergetyczne)
- **Cele: Utrzymanie korzystnego stanu populacji**

Bąk *Botaurus stellaris* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna:**
 - Kampania edukacyjna dotycząca szuwarów jeziorowych (znaczenie przyrodnicze, zagrożenia, przepisy, sankcje - RDOŚ, samorządy, organizacje pozarządowe (OPZ)
 - Mandaty dla żeglarzy cumujących w trzcinowiskach (na podstawie przepisów o OChK) - Policja
 - Kontrola legalności istniejących pomostów/rozbiórka pomostów nielegalnych - starostowie? RZGW?
 - Modyfikacja wybranych linii napowietrznych – zakłady energetyczne (ZE)
 - Nowe linie napowietrzne bezpieczne dla ptaków – gminy (decyzje środowiskowe)
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania:**
 - Regulacja pozyskiwania trzciny – starostowie (pozwolenia wodno-prawne)
- **Działania 3. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony:**
 - Monitoring zasięgu trzcinowisk na podstawie zdjęć lotniczych (RDOŚ, RZGW?)
 - Baza danych o stwierdzeniach bąka (szkolenie potencjalnych informatorów, stworzenie bazy, rejestracja stwierdzeń)
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - W opracowaniach ekofizjograficznych do planów i w planach wskazywać zasięg trzcinowisk na podstawie zdjęć lotniczych
 - W studiach i planach wskazać konkretne lokalizacje przystani/kąpielisk i innych terenów, na których dopuszcza się ingerencję w strefę brzegową jezior

Trzmiełojad *Pernis apivorus*

(fot. A. Görtler)

- Tereny lęgowe: stare i dość rozległe lasy liściaste i mieszane, rzadziej bory, często w sąsiedztwie terenów otwartych, polan
- Żerowiska: lasy i tereny otwarte (tam, gdzie gniazda błonkówek)
- Pokarm: osy, szerszenie, trzmiele, chrząszcze, drobne kręgowce
- Zimowiska: lasy Afryki równikowej
- Populacja w PLB: 90-100 p.
- Udział w populacji krajowej: 2,3-5,0%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - północna część OSOP

Trzmiełojad *Pernis apivorus* c.d.

- **Stan ochrony gatunku w OSOP:**
 - Populacja: FV
 - Siedlisko: U1 (gł. powód: gospodarka leśna na żyznych siedliskach)
 - Szanse zachowania gatunku: U1 (gł. powód: gospodarka leśna na żyznych siedliskach)
 - Ogółem: U1
- **Zagrożenia:**
 - Monokultury sosnowe/świerkowe na siedliskach lasów
 - Mały udział starszych lasów (>80 lat)
 - Prace leśne w okresie lęgowym (trzmiełojad nie podlega ochronie strefowej)
 - Zalesianie/zarastanie śródleśnych polan (żerowiska)
- **Cele: Utrzymanie korzystnego stanu populacji poprzez sukcesywną poprawę warunków siedliskowych**

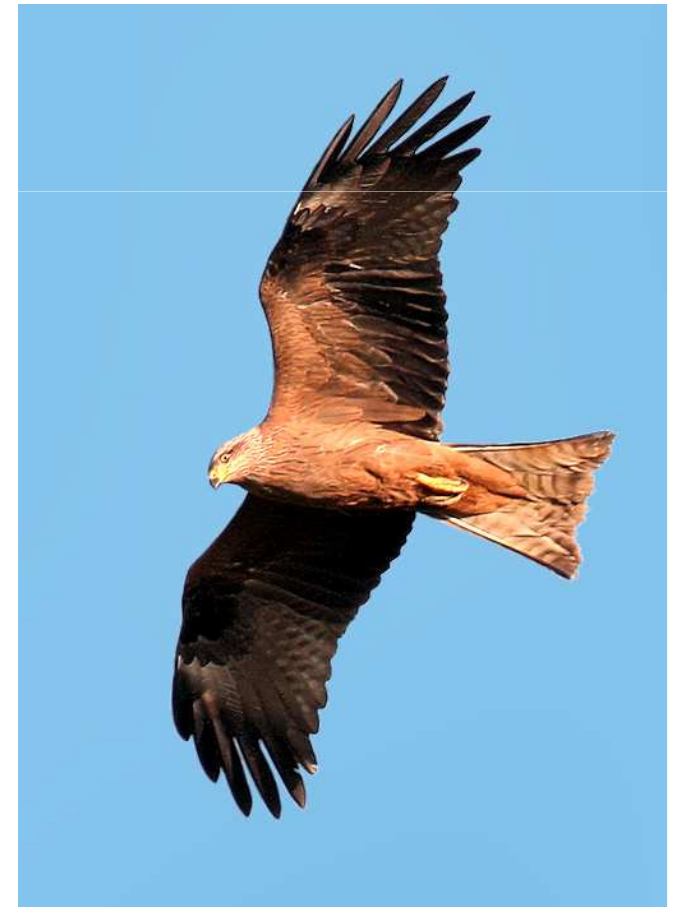
Trzmiełojad *Pernis apivorus* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Wykazanie śródleśnych łąk (programy rolnośrodowiskowe dla dzierżawców gruntów ALP) - rolnicy
- **Działania 2: Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Przebudowa drzewostanów na żyznych siedliskach (na korzyść gatunków liściastych) -LP
 - Stosowanie rębni stopniowych i długich czasów odnowienia - LP
 - Pozostawianie kęp starodrzewu -LP
 - Ograniczenie prac leśnych na znanych/ potencjalnych siedliskach lęgowych w okresie od 15 maja do 15 września – LP
- **Działania 3. Uzupelnienie wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Baza danych o stwierdzeniach trzmiełojada - RDOŚ
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - Ochrona trwałych użytków zielonych przez zabudowę i zalesianiem

Kania czarna *Milvus migrans*

(fot. Andreas Trepte)

- Tereny lęgowe: lasy i zadrzewienia w mozaikowym krajobrazie z wodami i terenami rolniczymi; najczęściej w starszych drzewostanach na skraju lasu, nad wodą
- Żerowiska: wody, pola, łąki, skraje lasów
- Pokarm: ryby, drobne ssaki i ptaki, padlina
- Zimowiska: Afryka subsaharyjska
- Populacja w PLB: 12-14 p.
- Udział w populacji krajowej: 3,0-4,7%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - j. Nidzkie, Bełdany, Wiartel
Jegocin, Jegocinek, Wągiel, Mokre
Zyzdrój W.,
 - w. Piskorzewo, w. Powalczyn

Kania czarna *Milvus migrans* c.d.

- **Stan ochrony gatunku w OSOP:**
 - Populacja: U1 (gł. powody: trend w Polsce, liczebność mniejsza niż można by się spodziewać)
 - Siedlisko: U1 (gł. powody: rozwój turystyki i zabudowy nad wodami),
 - Szanse zachowania gatunku: U1 (konieczność likwidacji zagrożeń, mała populacja)
 - Ogółem: U1
- **Zagrożenia:**
 - Rozwój turystyki i zabudowy nad wodami (zakłócanie rzeczywistych/potencjalnych siedlisk lęgowych)
 - Intensyfikacja rolnictwa (upraszczanie struktury krajobrazu, zatrucia pestycydami)
 - Intensywna gospodarka rybacka (ubożenie bazy pokarmowej)
 - Gospodarka leśna (wycinanie starodrzewi nad wodami, zalesienia terenów porolnych)
 - Ruch samochodowy, elektroenergetyka (kolizje, porażenia)
- **Cele: Poprawa niekorzystnego stanu populacji poprzez sukcesywną poprawę warunków siedliskowych**

Kania czarna *Milvus migrans* c.d.

- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania:**
 - Zachowanie /ograniczenie użytkowania starodrzewi w pobliżu wód – LP
 - Narzucanie zasad zrównoważonej gospodarki rybackiej (zarybienia, ochrona tarlisk) – starostowie
 - Tworzenie stref ochronnych – RDOŚ
- **Działania 3. Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Baza danych o stwierdzeniach kani czarnej – RDOŚ
 - Rejestracja i monitoring gniazd w celu tworzenia na bieżąco stref ochronnych – LP, OPZ, RDOŚ
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - Zapobieganie rozpraszaniu zabudowy nad wodami i w krajobrazie rolniczym
 - Ochrona użytków zielonych przed zabudową i zalesianiem
 - Ochrona zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych, bagienek itp..
 - Zakaz lokalizacji ferm wiatrowych
 - Modernizacja istniejących linii napowietrznych
 - Nowe linie napowietrzne bezpieczne dla ptaków

Bielik *Haliaeetus albicilla*

(fot. Uclax)

- Tereny lęgowe: starodrzewy, zwykle sosnowe, często na skraju starodrzewu, w pobliżu wody
- Żerowiska: jeziora, stawy, rzeki
- Pokarm: ryby, ptaki wodne
- Zimowiska: dorosłe zimują w rewirze, młode koczują po Europie
- Populacja w PLB: 31-33 p.
- Udział w populacji krajowej: 4,4-5,5%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - okolice j. Śniardwy, Warnoły, Bełdany Nidzkie, Mokre, Wągiel, Združno, Babięty W. Pogubie W., Roś,
 - nad rz. Pisą

Bielik *Haliaeetus albicilla* c.d.

- **Stan ochrony gatunku w OSOP:**
 - Populacja: FV (siedliska nasycone)
 - Siedlisko: U1 (gł. powód: turystyka i rekreacja nad wodami, gospodarka rybacka)
 - Szanse zachowania gatunku: U1 (konieczność likwidacji zagrożeń)
 - Ogółem: U1
- **Zagrożenia:**
 - Rozwój turystyki i zabudowy nad wodami (zakłócanie rzeczywistych/potencjalnych siedlisk lęgowych)
 - Intensywna gospodarka rybacka (ubożenie bazy pokarmowej)
 - Gospodarka leśna (wycinanie starodrzewi nad wodami)
 - Łowiectwo (zatrucia ołowiem)
 - Zatrucia pestycydami (furan)
 - Elektroenergetyka (kolizje)
- **Cele: Zachowanie korzystnego stanu populacji poprzez likwidację głównych zagrożeń dla siedlisk bielika**

Bielik *Haliaeetus albicilla* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Rekonstrukcja niestabilnych gniazd – RDOŚ, OPZ
 - Kampania wśród myśliwych przeciw stosowaniu ołowianego śrutu - RDOŚ, OPZ
 - Kampania na rzecz wycofania furadanu – OPZ?
 - Badania toksykologiczne padłych ptaków – służby weterynaryjne?
 - Modyfikacja wybranych linii napowietrznych – przedsiębiorstwa energetyczne (PE)
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Zachowanie /ograniczenie użytkowania starodrzewi w pobliżu wód – LP
 - Pozostawianie kęp starodrzewu na zrębach - LP
 - Narzucanie zasad zrównoważonej gospodarki rybackiej (zarybienia, ochrona tarlisk) – starostowie
 - Narzucanie w decyzjach środowiskowych bezpiecznych dla ptaków rozwiązań przy budowie i modernizacji linii elektroenergetycznych – gminy
- **Działania 3. Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Baza danych o stwierdzeniach bielika - RDOŚ
 - Rejestracja i monitoring gniazd w celu tworzenia na bieżąco stref ochronnych – LP, OPZ, RDOŚ
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - Zapobieganie rozpraszaniu zabudowy nad wodami i w krajobrazie rolniczym
 - Bezpieczna dla ptaków modernizacja istniejących linii napowietrznych
 - Nowe linie napowietrzne bezpieczne dla ptaków

Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*

(fot. Daniele Occhiato)

- Tereny lęgowe: starsze, trudno dostępne (często podmokłe) drzewostany liściaste i mieszane w sąsiedztwie mozaikowatych terenów rolniczych z użytkami zielonymi
- Żerowiska: wilgotne łąki i pastwiska, zabagnienia z niską roślinnością
- Pokarm: głównie gryzonie, także inne drobne kręgowce, bezkręgowce
- Zimowiska: tereny otwarte Afryki subsaharyjskiej
- Populacja w PLB: 80-90 p.
- Udział w populacji krajowej: 4,0-5,0%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - północna część OSOP (MPK)
 - okolice Pisy i Pogubia W.
 - górna część zlewni Krutyni (okolice j. Piłakno, Združno, Babięty W.)

Orlik krzykliwy *Aquila pomarina* c.d.

- **Stan ochrony gatunku w OSOP:**
 - Populacja: FV (siedliska bliskie nasyceniu)
 - Siedlisko: FV
 - Szanse zachowania gatunku: U1 (zagrożenia dla siedlisk)
 - Ogółem: U1
- **Zagrożenia:**
 - Rozpraszanie zabudowy na terenach otwartych
 - Likwidacja użytków zielonych (zarastanie, uprawa, zalewanie, zabudowa)
 - Gospodarka leśna (wycinanie starodrzewi, monokultury iglaste na żyznych siedliskach)
 - Elektroenergetyka (kolizje)
- **Cele: Zachowanie korzystnego stanu populacji poprzez likwidację głównych zagrożeń orlika krzykliwego**

Orlik krzykliwy *Aquila pomarina* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Kampania na rzecz wycofania furadanu – OPZ?
 - Badania toksykologiczne padłych ptaków – służby weterynaryjne?
 - Modyfikacja wybranych linii napowietrznych - PE
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Pozostawianie kęp starodrzewu na zrębach – LP
 - Przebudowa drzewostanów na żyznych siedliskach - LP
 - Tworzenie stref ochronnych – RDOŚ
 - Narzucanie w decyzjach środowiskowych bezpiecznych dla ptaków rozwiązań przy budowie i modernizacji linii elektroenergetycznych – gminy
- **Działania 3. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Baza danych o stwierdzeniach orlika krzykliwego - RDOŚ
 - Rejestracja i monitoring w celu tworzenia na bieżąco stref ochronnych – LP, OPZ, RDOŚ
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - Zapobieganie rozpraszaniu zabudowy
 - Bezpieczna dla ptaków modernizacja istniejących linii napowietrznych
 - Nowe linie napowietrzne bezpieczne dla ptaków
 - Zakaz budowy elektrowni wiatrowych

Rybołów *Pandion haliaeetus*

(fot. Mark Baird)

- Tereny lęgowe: stare drzewa (sosny), platformy gniazdowe, słupy energetyczne
- Żerowiska: jeziora, stawy
- Pokarm: wyłącznie ryby
- Zimowiska: nad wodami w Afryce subsaharyjskiej
- Populacja w PLB: 4-5 p.
- Udział w populacji krajowej: 8-10%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - na północ od Śniardw
 - między Bełdanami a j. Mokre
 - okolice j. Krawno i Wągiel

Rybołów *Pandion haliaeetus* c.d.

- Stan ochrony gatunku w OSOP:
 - Populacja: U2 (bardzo niska liczebność – utrata 2 par to strata połowy populacji)
 - Siedlisko: U1 (mało starodrzewi, presja osadnicza i turystyczna, eutrofizacja)
 - Szanse zachowania gatunku: U2
 - Ogółem: U2
- Zagrożenia:
 - Rozpraszanie zabudowy w pobliżu wód
 - Turystyka wodna i lądowa (niepokojenie ptaków na żerowiskach i lęgowiskach)
 - Nadmierna eksploatacja ryb (przetawianie żerowisk)
 - Eutrofizacja (spadek widzialności w wodach)
 - Kłusownictwo (rybołów jako szkodnik)
 - Gospodarka leśna (wycinanie starodrzewi)
 - Elektroenergetyka (kolizje)
- Cele: Wzrost populacji o 50% poprzez likwidację zagrożeń i czynną ochronę

Rybołów *Pandion haliaeetus* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Kampania na rzecz ochrony rybołowa (rybacy, szkoły, media, samorządy lokalne)
 - Rekonstrukcja gniazd i budowa platform gniazdowych (w tym wykorzystanie istniejących słupów) - OPZ
 - Redukcja kormoranów w pobliżu ważnych żerowisk (?) -
 - Modyfikacja wybranych linii napowietrznych – PE
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Ograniczanie ruchu turystycznego w rejonach żerowisk i lęgów rybołowa – starostowie (strefy ciszy), LP (zakazy wstępu), RDOŚ (strefy ochrony obejmujące wody)
 - Zaniechanie/ograniczenie użytkowania starodrzewi nad wodami - LP
 - Pozostawianie kęp starodrzewu na zrębach – LP
 - Redukcja połowów ryb na ważnych żerowiskach, ochrona tarlisk, zarybienia – starostowie w pozwoleniach wodnoprawnych
 - Tworzenie stref ochronnych – RDOŚ
 - Narzucanie w decyzjach środowiskowych bezpiecznych dla ptaków rozwiązań przy budowie i modernizacji linii elektroenergetycznych – gminy

Rybołów *Pandion haliaeetus* c.d.

- **Działania 3. Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Baza danych o stwierdzeniach rybołowa - RDOŚ
 - Monitoring gniazd w celu tworzenia na bieżąco stref ochronnych – LP, OPZ, RDOŚ
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - Zapobieganie rozpraszaniu zabudowy nad wodami
 - Bezpieczna dla ptaków modernizacja istniejących linii napowietrznych
 - Nowe linie napowietrzne bezpieczne dla ptaków
 - Zakaz budowy elektrowni wiatrowych

Kropiatka *Porzana porzana*

(fot. Marek Szczepanek)

- Tereny lęgowe: rozległe płytkie szuwały (turzyce, mozga, tatarak, skrzyp bagienny), trzcinowiska z płytką wodą
- Żerowiska: jw.
- Pokarm: drobne bezkręgowce, fragmenty roślin
- Zimowiska: Europa południowa, Afryka
- Populacja w PLB: 40-60 m.
- Udział w populacji krajowej: 1,1-2,4%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - Snopkowskie Bagno?
 - okolice j. Seksty, Gardyńskie, Pogubie W., Warnoły, Białoławki?
 - okolice w. Gajne?
 - dolna Krutynia, Pisa?

Kropiatka *Porzana porzana* c.d.

- Stan ochrony gatunku w OSOP:
 - Populacja: U1 (populacja mała i rozproszona)
 - Siedlisko: U1 (turzycowiska niewielkie i rozproszone, wrażliwe na czynniki zewnętrzne)
 - Szanse zachowania gatunku: U1 (mała populacja, zagrożenia zewnętrzne)
 - Ogółem: U1
- Zagrożenia:
 - Zmiany poziomu wód na mokradłach (osuszanie i podtapianie)
 - Drapieżnictwo (norka amerykańska)
 - Zarastanie mokradeł
 - Linie elektroenergetyczne (kolizje)
- Cele: Wzrost populacji o 20% poprzez poprawę warunków siedliskowych

Kropiatka *Porzana porzana* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Podpiętrzanie wód na przesuszonych mokradłach i/lub łąkach mało istotnych dla bioróżnorodności (tworzenie potencjalnych siedlisk) – LP, MPK, OPZ
 - Odławianie nerek na znanych siedliskach kropiatki – RDOŚ, OPZ, MPK
 - Przeciwdziałanie zarastaniu turzycowisk trzcinami/łozami – RDOŚ, OPZ, MPK
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Utrzymywanie właściwych stosunków wodnych - starostowie (pozwolenia wodnoprawne), zarządcy wód (realizacja)
 - Narzucanie w decyzjach środowiskowych bezpiecznych dla ptaków rozwiązań przy budowie i modernizacji linii elektroenergetycznych – gminy
 - Program rolnośrodowiskowy – okresowe koszenie turzycowisk – rolnicy
- **Działania 3. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony**
 - Kartowanie potencjalnych siedlisk kropiatki – RDOŚ, OPZ, MPK
 - Monitoring stosunków wodnych na siedliskach kropiatki – RDOŚ, OPZ, MPK
 - Baza danych o stwierdzeniach kropiatki - RDOŚ
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - Wykazywanie mokradł w studiach i planach
 - Zakaz działań obniżających poziom wód gruntowych
 - Bezpieczna dla ptaków modernizacja istniejących linii napowietrznych
 - Nowe linie napowietrzne bezpieczne dla ptaków
 - Zakaz budowy elektrowni wiatrowych

Zielonka *Porzana parva*

(fot. Ahmet Karatash)

- Tereny lęgowe: szuwały trzciny i pałki z wodą o głębokości 0,5-1,0 m
- Żerowiska: jw.
- Pokarm: bezkręgowce, rzadziej rośliny
- Zimowiska: Afryka
- Populacja w PLB: 30-50 m.
- Udział w populacji krajowej: 1,4-4,2%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - okolice w. Gajne
 - j. Warnoły
 - Końcewskie Bagno, Snopkowskie Bagno, Seksty, Białoławki, Roś?

Zielonka *Porzana parva* c.d.

- Stan ochrony gatunku w OSOP:
 - Populacja: U1 (populacja mała i rozproszona)
 - Siedlisko: FV (trzciniowiska wciąż dobrze zachowane)
 - Szanse zachowania gatunku: U1 (mała populacja, zagrożenia zewnętrzne)
 - Ogółem: U1
- Zagrożenia:
 - Niszczenie trzciniowisk (przystanie, pomosty, kąpieliska, cumowanie w trzcinach)
 - Drapieżnictwo (norka amerykańska)
 - Linie elektroenergetyczne (kolizje)
- Cele: Utrzymanie populacji poprzez ograniczenie zagrożeń

Zielonka *Porzana parva* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Kampania edukacyjna dotycząca szuwarów jeziorowych (znaczenie przyrodnicze, zagrożenia, przepisy, sankcje - RDOŚ, samorządy, organizacje pozarządowe (OPZ))
 - Mandaty dla żeglarzy cumujących w trzcinowiskach (na podstawie przepisów o OChK)
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Kontrola legalności istniejących pomostów -starostowie? RZGW?
- **Działania 3. Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Monitoring zasięgu trzcinowisk na podstawie zdjęć lotniczych (RDOŚ, RZGW?)
 - Baza danych o stwierdzeniach zielonki - RDOŚ
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - W opracowaniach ekofizjograficznych do planów i w planach wskazywać zasięg trzcinowisk na podstawie zdjęć lotniczych
 - W studiach i planach wskazać konkretne lokalizacje przystani/kąpielisk i innych terenów, na których dopuszcza się ingerencję w strefę brzegową jezior (w PZO będą wskazane konkretne miejsca)
 - Nowe i modernizowane linie elektroenergetyczne - bezpieczne dla ptaków
 - Zakaz budowy elektrowni wiatrowych

Derkacz *Crex crex*

(fot. Siergiej Timofiejew)

- Tereny lęgowe: wilgotne i mokre łąki i nieużytki, rzadziej uprawy zbóż i turzycowiska
- Żerowiska: jw.
- Pokarm: bezkręgowce, małe żaby, rzadziej rośliny
- Zimowiska: Afryka
- Populacja w PLB: 700-800 m.
- Udział w populacji krajowej: 1,6-2,7%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - łąki na wschód od Śniardw
 - Snopkowskie Bagno
 - łąki na południu OSOP?
(okolice w. Jerutki, Świętajno,
Długi Borek, Ciesina, Hejdyk,
Turośl, Uściany, łąki Szast, rz. Pisa)

Derkacz *Crex crex* c.d

- Stan ochrony gatunku w OSOP:
 - Populacja: FV
 - Siedlisko: FV (wciąż dużo ekstensywnie użytkowanych mokrych łąk)
 - Szanse zachowania gatunku: U1 (zagrożenia zewnętrzne)
 - Ogółem: U1
- Zagrożenia:
 - Niszczenie ekstensywnie użytkowanych mokrych i wilgotnych łąk (wczesne koszenie, zarastanie, zalesianie, zabudowa, osuszanie)
 - Drapieżnictwo (norka amerykańska, lis, kruk, wrona)
 - Linie elektroenergetyczne (kolizje)
- Cele: Utrzymanie populacji poprzez ograniczenie zagrożeń

Derkacz *Crex crex* c.d

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Budowa zastawek na rowach melioracyjnych (WZMiUW)
 - Kampania edukacyjna i popularyzująca program rolnośrodowiskowy, skierowana do rolników – ODR, gminy, OPZ
 - Redukcja drapieżników (lis, norka) na terenach ważnych dla derkacza – myśliwi, OPZ
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Maksymalizacja powierzchni łąk objętych programem rolnośrodowiskowym – gminy, rolnicy, dorady, eksperci przyrodniczy
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - W opracowaniach ekofizjograficznych i w studiach/planach wskazywać zasięg użytków zielonych
 - Zakaz przeznaczania użytków zielonych pod zalesienia, uprawy i zabudowę
 - Zakaz obniżania poziomu wód gruntowych na glebach hydrogenicznych (torfy, mursze)
 - Nowe i modernizowane linie elektroenergetyczne - bezpieczne dla ptaków
 - Zakaz budowy elektrowni wiatrowych

Żuraw *Grus grus*

(fot. Marek Szczepanek)

- **Tereny lęgowe:** wszelkiego typu płytkie mokradła (olszyny, szuwary itp.)
- **Żerowiska:** łąki, nieużytki, polany, pola
- **Pokarm:** Rośliny, bezkręgowce, drobne kręgowce
- **Zimowiska:** Europa Zachodnia , Afryka Północna, Bliski Wschód
- **Populacja w PLB:** 450-500 p. (?)
- **Udział w populacji krajowej:** 3,2-5,0%
- **Rozmieszczenie w PLB:**
 - Mokradła w całej OSOP

Żuraw *Grus grus* c.d.

- Stan ochrony gatunku w OSOP:
 - Populacja: FV (liczna, ogólnokrajowy i regionalny trend wzrostowy)
 - Siedlisko: FV (pomagają bobry i zmiana zachowań żurawia)
 - Szanse zachowania gatunku: FV (zagrożenia raczej potencjalne)
 - Ogółem: FV
- Zagrożenia:
 - Rozpraszanie zabudowy na terenach wodzenia młodych
 - Osuszanie mokradł
 - Hałaśliwe prace leśne w okresie lęgowym
 - Wykaszanie trzcinowisk
 - Pogarszający się stosunek do żurawia (żuraw jako szkodnik upraw) i ryzyko tępienia przez rolników
 - Linie elektroenergetyczne (kolizje)
- Cele: Utrzymanie korzystnego stanu ochrony poprzez ograniczenie zagrożeń

Żuraw *Grus grus* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Działania na rzecz rozwiązania problemu szkód wyrządzanych przez żurawie – RDOŚ, OPZ, izby rolnicze
 - Modyfikacja wybranych linii napowietrznych - PE
 - Tworzenie użytków ekologicznych na zlotowiskach, pierzowiskach - gminy
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Zachowanie istniejących leśnych i nieleśnych mokradeł – LP, właściciele gruntów
 - Ograniczenie hałaśliwych prac leśnych w sąsiedztwie lęgowisk żurawia w okresie luty-czerwiec - LP
- **Działania 3. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Inwentaryzacja mokradeł – gminy (opracowania ekofizjograficzne), RDOŚ
 - Baza danych o lęgowiskach, zlotowiskach i pierzowiskach żurawia – RDOŚ
- **Wskazania do studiów/planów zagospodarowania:**
 - Wykazywanie mokradeł w studiach i planach
 - Uwzględnianie znanych zlotowisk i pierzowisk żurawi w studiach i planach
 - Zakaz zabudowy w odległości 200 m od znanych zlotowisk i pierzowisk
 - Zakaz obniżania poziomu wód gruntowych na glebach hydrogenicznym (torfy, mursze)
 - Nowe i modernizowane linie elektroenergetyczne - bezpieczne dla ptaków
 - Zakaz budowy elektrowni wiatrowych

Puchacz *Bubo bubo*

(fot. Kamil)

- Tereny lęgowe: Odludne, prześwietlone starodrzewy/płazowiny w pobliżu terenów otwartych (bagna, łąki, nieużytki)
- Żerowiska: tereny otwarte, rzadkie lasy
- Pokarm: małe i średnie ssaki i ptaki
- Zimowiska: osiadły, młode koczują
- Populacja w PLB: 4-7 p.
- Udział w populacji krajowej: 1,5-2,8%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - Okolice j. Seksty, Roś, Gardyńskie Nidzkie, Pogubie, Mokre

Puchacz *Bubo bubo* c.d.

- **Stan ochrony gatunku w OSOP:**
 - **Populacja: U2** (bardzo nieliczna, każda strata może mieć groźne konsekwencje)
 - **Siedlisko: U1** (dominacja sosnowych monokultur, penetracja siedlisk przez ludzi)
 - **Szanse zachowania gatunku: U1**
 - **Ogółem: U2**
- **Zagrożenia:**
 - **Niepokojenie w rewirach lęgowych**
 - **Wycinanie starodrzewi**
 - **Niszczenie lęgów przez drapieżniki**
 - **Zmiany na łowiskach (zalesianie, intensyfikacja rolnictwa)**
 - **Linie elektroenergetyczne (kolizje)**
- **Cele: Zachowanie dotychczasowego stanu populacji poprzez ograniczanie zagrożeń**

Puchacz *Bubo bubo* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Budowa sztucznych gniazd tam, gdzie puchacz gniazduje na ziemi
 - Modyfikacja wybranych linii napowietrznych
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Ochrona strefowa gniazd
 - Minimalizacja zmian w strukturze siedlisk lęgowych i żerowisk
- **Działania 3. Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Baza danych o stwierdzeniach puchacza

Włochatka *Aegolius funereus*

(fot. Mdf)

- Tereny lęgowe: dziuple w starych (>100 lat) drzewostanach w borach świerkowo-sosnowych, rzadziej sosnowych, często w pobliżu polan, bagien zrębów itp.
- Żerowiska: jw.
- Pokarm: drobne ssaki (głównie gryzonie), także ptaki (pisklęta)
- Populacja w PLB: 60-80 p.
- Udział w populacji krajowej: 5,0-8,0%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - głównie południowa część OSOP?

Włochatka *Aegolius funereus* c.d.

- Stan ochrony gatunku w OSOP:
 - Populacja: FV? (prawdopodobnie trend wzrostowy, jak w wielu miejscach w Europie)
 - Siedlisko: U1 (mało starodrzewi, usuwanie świerka)
 - Szanse zachowania gatunku: U1
 - Ogółem: U1
- Zagrożenia:
 - Wycinanie starodrzewi
 - Usuwanie drzew dziuplastych i obumierających
 - Usuwanie świerka
 - Niszczenie lęgów przez drapieżniki (inne sowy, łasicowate)
- Cele: Zachowanie dotychczasowego stanu populacji poprzez ograniczanie zagrożeń

Włochatka *Aegolius funereus* c.d.

- **Działania 1. Ochrona czynna**
 - Wieszanie budek w młodszych drzewostanach
- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Pozostawianie drzew dziuplastych
 - Zapewnienie udziału świerka, w tym pozostawianie podrostu świerka na zrębach na siedliskach boru świeżego i boru wilgotnego
 - Stosowanie rębni złożonych na siedliskach boru mieszanego
 - Ochrona strefowa gniazd
- **Działania 3. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Sukcesywna inwentaryzacja na dogodnych siedliskach
 - Baza danych o stwierdzeniach włochatki

Lelek *Caprimulgus europaeus*

(fot. Frank Blackburn)

- Tereny lęgowe: zręby, pożarzyska, polany w borach, skraje borów przy suchych ugorach i ugorach, naturalnych młodnikach sosnowych itp.
- Żerowiska: j.w.
- Pokarm: duże owady chwytane w locie
- Zimowiska: Afryka subsaharyjska
- Populacja w PLB: 150-200 p.
- Udział w populacji krajowej: 2,5-5,0%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - południowa część OSOP (głównie na południe od linii Babięta - Ruciane-Pisz

Lelek *Caprimulgus europaeus* c.d.

- Stan ochrony gatunku w OSOP:
 - Populacja: FV?
 - Siedlisko: FV (dużo siedlisk Bśw z rębiami zupełnymi)
 - Szanse zachowania gatunku: FV
 - Ogółem: FV
- Zagrożenia:
 - Niszczenie bazy pokarmowej w wyniku stosowania chemicznych środków ochrony roślin (przede wszystkim insektycydów)
 - Wznawianie uprawy na suchych odłogach i ugorach na skrajach borów
 - Sztuczne zalesianie suchych odłogów i ugorów na skrajach borów
- Cele: Zachowanie dotychczasowego stanu populacji poprzez ograniczanie zagrożeń

Lelek *Caprimulgus europaeus* c.d.

- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Minimalizacja stosowania pestycydów zgodnie z zaleceniami FSC
 - Utrzymanie rębni zupełnych (z pozostawianiem kęp starodrzewu) na siedliskach boru świeżego
- **Działania 3. Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony**
 - Sukcesywna inwentaryzacja na dogodnych siedliskach
 - Baza danych o stwierdzeniach lelka

Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*

(fot. Steffen Hannert)

- Tereny lęgowe: starsze drzewostany różnego typu
- Żerowiska: j.w.
- Pokarm: larwy owadów rozwijające się w drewnie, mrówki budujące gniazda w drewnie
- Zimowiska: gatunek osiadły
- Populacja w PLB: 600 – 700 p.
- Udział w populacji krajowej: 0,9-2,0%
- Rozmieszczenie w PLB:
 - bory i lasy w całej OSOP

Dzięcioł czarny *Dryocopus martius c.d.*

- **Stan ochrony gatunku w OSOP:**
 - **Populacja: FV?**
 - **Siedlisko: FV (rozległe lasy z licznymi wydzieleniami w wieku rębny)**
 - **Szanse zachowania gatunku: FV**
 - **Ogółem: FV**
- **Zagrożenia (potencjalne):**
 - **Obniżanie wieku rębności**
 - **Pozostawianie mniejszych ilości martwego drewna**
 - **Usuwanie wszystkich starych drzew ze zrębów**
- **Cele: Zachowanie dotychczasowego stanu populacji poprzez zapobieganiem zagrożeniom**

Dzięcioł czarny *Dryocopus martius c.d.*

- **Działania 2. Utrzymanie/modyfikacja metod gospodarowania**
 - Podnoszenie udziału najstarszych klas wieku w drzewostanach
 - Pozostawianie na zrębach kęp starodrzewu
 - Pozostawianie drzew dziuplastych

Cietrzew *Tetrao tertix*

(fot. Aconcagua)

- Tereny lęgowe: podmokłe łąki z zadrzewieniami brzozy i olszy, wrzosowiska, skraje borów, naturalne młodniki sosnowo-brzozowe na odłogach, halizny, uprawy leśne, torfowiska
- Żerowiska: j.w.
- Pokarm: głównie rośliny (owoce, pąki i pędy borówek, żurawiny, jałowca, pąki brzozy, olszy itp.), także owady
- Populacja w PLB: 95 m? > 5-10 m? > 0 m?
- Udział w populacji krajowej: ??
- Rozmieszczenie w PLB (historyczne?):
 - łąki nad Szkwą (w. Długi Borek)
 - łąki nad Rudną (w. Ciesina)
 - Szast/Turowskie łąki
 - łąki nad J. Białoławką
 - łąki k. Pogubia Tylnego

Cietrzew *Tetrao tertix*

(fot. Aconcagua)

- **Stan ochrony gatunku w OSOP:**
 - **Populacja: U2**
 - **Siedlisko: U2 (intensyfikacja gospodarki użytkami zielonymi, dążenie do eliminacji halizn, drapieżniki)**
 - **Szanse zachowania gatunku: U2**
 - **Ogółem: U2**
- **Zagrożenia:**
 - **Niszczanie bazy pokarmowej w wyniku stosowania chemicznych środków ochrony roślin (przede wszystkim insektycydów)**
 - **Wznawianie uprawy na suchych odłogach i ugorach na skrajach borów**
 - **Sztuczne zalesianie suchych odłogów i ugorów na skrajach borów**
- **Cele: Zachowanie dotychczasowego stanu populacji poprzez ograniczanie zagrożeń**

INNE GATUNKI Z ZAŁĄCZNIKA I DYREKTYW PTASIEJ

- Bączek *Ixobrychus minutus*
- Bocian czarny *Ciconia nigra*
- Bocian biały *Ciconia ciconia*
- Kania ruda *Milvus milvus*
- Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*
- Błotniak łąkowy *Circus pygargus*
- Jarząbek *Bonasa bonasia*
- Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*
- Sóweczka *Glaucidium passerinum*
- Zimorodek *Alcedo atthis*
- Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*
- Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*
- Dzięcioł biało brzbiety *Dendrocopos leucotos*
- Lerka *Lullula arborea*
- Świergotek polny *Anthus campestris*
- Podróżniczek *Luscinia svecica*
- Jarzębatka *Sylvia nisora*
- Muchołówka mała *Ficedula parva*
- Muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*
- Gąsiorek *Lanius collurio*
- Ortolan *Emberiza hortulana*

Monitoring realizacji PZO

- Informacje do RDOŚ od podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań ochronnych, np.
 - Roczna informacja ARiMR o zasięgu programu rolnośrodowiskowego
 - Informacja nadleśnictw o sposobach uwzględnienia PZO w planach urządzenia lasu (w prognozie OŚ)
 - Sprawozdania OPZ i innych podmiotów o realizacji projektów ochrony czynnej
 - Informacje PE o przebiegu znakowania linii energetycznych

Monitoring stanu przedmiotów ochrony

- Inwentaryzacja gatunków będących przedmiotami ochrony co 5 lub 10 lat, w zależności od aktualnej oceny stanu populacji

Przesłanki do sporządzenia planu ochrony

- Różnice między planem ochrony a PZO:
 - Plan ochrony na 20 lat
 - W planie ochrony można ustalać powszechnie obowiązujące reguły zagospodarowania (zabudowa, infrastruktura)
- Plan ochrony dla całego OSOP niepotrzebny i nierealistyczny (zwłaszcza ze względu na stopień złożoności i zmienność zadań w gospodarce leśnej – PUL sporządza się na 10 lat)
- Wskazany jest plan ochrony dla terenów nieleśnych

Przesłanki do sporządzenia planu ochrony

- Jeden z podstawowych zagrożeń dla OSOP i ochrony przyrody w kraju to brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- Miejscowe plany są bardzo drogie
- Studia zagospodarowania przestrzennego i PZO mogą jedynie formułować wytyczne do miejscowych planów, ale nie wiążą inwestorów
- Plan ochrony może być tanią i skuteczną alternatywą regulującą zagospodarowanie i użytkowanie gruntów na terenach nieleśnych ważnych dla przyrody

Zmiana granic OSOP

- Na razie brak konkretnych propozycji:
 - Usunąć enklawę na południowym zachodzie?
 - Dodać łąki w gminach Świętajno, Rozogi i Pisz?